

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики

Навчальний рік 2023-2024

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ПРОПЕДЕВТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ»

(назва освітнього компоненту)

Нормативний освітній компотнент

Форма здобуття освіти _____ очна _____
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань _____ 22 «Охорона здоров'я» _____
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність _____ «227«Фізична терапія, ерготерапія» _____
(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності) __-_____

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма) Фізична терапія, ерготерапія _____

Першого(бакалаврського) рівня вищої освіти

Курс _____ II _____

Силабус освітнього компоненту розглянута на засіданні кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики

Протокол від.
“_28_” серпня _____ 2023 року № 1_

Завідувач кафедри
_____ проф. Ащеулова Т.В.
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією ХНМУ з проблем терапевтичного профілю

Протокол від.
“_30_” серпня _____ 2023 року №1

Голова
_____ проф. Кравчун П.Г.
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Ащеулова Т.В., завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики, доктор медичних наук, професор;
2. Піонова О.М. доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики, доцент, к.мед.н.
3. Красовська К.О., доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики, доцент, к.мед.н

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1. Ащеулова Т.В.– завідувачка кафедри, доктор медичних наук, професор кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики спеціалізація «Терапія», «Кардіологія», «Пульмонологія»
Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше. <http://pim1.kharkov.ua>
Контактний тел.: +380689941208; Корпоративна пошта викладача _ tv.ashcheulova@knmu.edu.ua
2. Хіміч Т.Ю., доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики, доцент, к.мед.н.
Професійні інтереси: терапія, імунологія, алергологія
Контактний тел. та E-mail викладача +380972934789 ty.khimich@knmu.edu.ua
3. Піонова О.М. доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики, доцент, к.мед.н.
Професійні інтереси: терапія, , пульмонологія,
Контактний тел. та E-mail викладача +380506050642 om.pionova@knmu.edu.ua
4. Красовська Катерина Олександрівна - доцент пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики, к. мед. н., доцент.
Професійні інтереси: терапія
Контактний тел. та E-mail викладача +380675794661, ko.krasovska@knmu.edu.ua
5. Болокадзе Є.О. доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики, доцент, к.мед.н. Професійні інтереси: терапія,пульмонологія,
Контактний тел. та E-mail викладача +380662806391 yo.bolokadze@knmu.edu.ua

Очні консультації: за попередньою домовленістю;

Он-лайн консультації: на платформі Moodle, Zoom або Google Meet за розкладом викладача

Локація: заняття проводяться за адресою м.Харків, вул. Тринклера 3

ВСТУП

Силабус освітнього компонента «Пропедевтика внутрішньої медицини» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Фізична терапія, ерготерапія» (2022р) та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), перший (бакалаврський) рівень, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, 227 «Фізична терапія, ерготерапія»(2018р)

Опис освітнього компонента (анотація)

Пропедевтика внутрішньої медицини є однією з перших дисциплін клінічного етапу додипломної підготовки спеціаліста, під час вивчення якої відбувається засвоєння студентами методів діагностики внутрішніх хвороб. Курс з пропедевтики внутрішньої медицини призначений для студентів 2 курсу. Протягом курсу проводяться практичні заняття, на яких студенти вивчають методи і прийоми клінічного обстеження хворого, особливості професійного спілкування лікаря з пацієнтом, суб'єктивні та об'єктивні прояви захворювань (симптоми і синдроми), причини та механізми їх виникнення і розвитку (семіологія) з метою встановлення діагнозу. Вивчення освітнього компонента відбувається у два логічних етапи – засвоєння основних методів фізикального, інструментального та лабораторного обстежень хворого, після чого студенти опановують основні симптоми та синдроми при найбільш розповсюджених захворюваннях внутрішніх органів та правила встановлення синдромного діагнозу.

Предметом вивчення освітнього компонента «пропедевтика внутрішньої медицини» є комплекс теоретичних та практичних питань, спрямованих на засвоєння студентом основних методів обстеження пацієнта у клініці внутрішніх хвороб та правил встановлення синдромного діагнозу найбільш розповсюджених захворювань внутрішніх органів.

Міждисциплінарні зв'язки вивчення освітнього компонента «пропедевтика внутрішньої медицини» здійснюється на 2 році навчання, коли студентом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін: нормальна анатомія людини, нормальна фізіологія людини та патологічна фізіологія, основи класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, з якими інтегрується програма пропедевтики внутрішньої медицини. У свою чергу, пропедевтика внутрішньої медицини формує засади вивчення студентом наступних клінічних дисциплін – долікарська медична допомога, обстеження, методи оцінки та контролю при порушеннях функції опорно-рухового апарату, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання з основних методів обстеження хворого в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

Пререквізити: нормальна анатомія людини, нормальна фізіологія людини та патологічна фізіологія, основи класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, біологія.

Постреквізити: долікарська медична допомога, обстеження, методи оцінки та контролю при порушеннях функції опорно-рухового апарату, основи лабораторної діагностики, екстрена медична допомога

Послання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE [Сторінка дисципліни в системі Moodle \(https://distance.knmu.edu.ua/course/view?id=4981\)](https://distance.knmu.edu.ua/course/view?id=4981)

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1.1 Метою викладання освітнього компонента «Пропедевтика внутрішньої медицини» є формування у студента основ клінічного мислення і набуття професійних компетентностей обстеження хворого та оцінки основних проявів захворювань внутрішніх органів із дотриманням принципів медичної етики та деонтології, необхідних у професійній діяльності, які встановлені на основі освітньо-професійної програми.

1.2 Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Пропедевтика внутрішньої медицини» є набуття студентами компетентностей згідно до загальних і фахових компетентностей освітньо-професійної програми «Фізична терапія, ерготерапія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія»: Оволодіння студентом теоретичними знаннями, необхідними для виявлення захворювань людини

- Оволодіння практичними прийомами і методами фізикального та лабораторно-інструментального обстеження пацієнтів
- Засвоєння загальних методичних підходів клінічного обстеження хворого
- Діагностика окремих внутрішніх захворювань людини при типових їх проявах
- Формування у студентів морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компонента забезпечує опанування студентами компетентностей:

Компетентності та результати навчання.

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей:**

– *інтегральна:*

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психологопедагогічних наук

– *загальні:*

ЗК 01 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань(мотивів)..

ЗК 09 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

– *спеціальні (фахові, предметні):*

СК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок зохороною здоров'я.

СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

СК 06. Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати

1.3.2. Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 02. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПРН 03. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПРН 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПРН 06. Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.

ПРН 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

1.3.3. Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних соціальних навичок (Soft skills):

1. Комунікативні навички
2. Здатність працювати в команді, спілкуватися з людьми і управляти конфліктами, вміння оцінювати і аналізувати ситуації
3. Здатність до організації, планування та ефективного виконання проєктів і завдань

4. Здатність виконувати роботу професійно, відповідально
5. Здатність проявляти емоційний інтелект у взаємодіях з колегами, клієнтами, з керівником, почуттям такту і своєчасності реакції.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика освітнього компонента
		денна форма навчання
Кількість кредитів –3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Нормативний
Загальна кількість годин -90	Спеціальність: 227 «Фізична терапія, ерготерапія»	Рік підготовки:
		2-й
		Семестр
		3-й
		Лекції
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 44, самостійної роботи студента -46	освітній ступінь: перший (бакалаврський) ОПП Фізична терапія, ерготерапія	12 год.
		Практичні
		32год.
		Самостійна робота
		46год.
		Індивідуальні завдання: по установі кафедри
		Вид контролю: залік

2.1 Опис освітнього компонента.

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Пропедевтика внутрішньої медицини як введення у клініку внутрішніх хвороб. Основні методи обстеження хворих. Схема історії хвороби. Огляд хворого та його значення в діагностичному процесі	2	Інформаційна (освітня)
2	Обстеження хворих із захворюваннями органів дихання. Основні клінічні синдроми в пульмонології.	2	Інформаційна (освітня)
3	Обстеження хворих із захворюваннями серцево-судинної системи. Основні синдроми у кардіології	2	Інформаційна (освітня)
4	Обстеження хворих із захворюваннями органів шлунково-кишкового тракту. Основні клінічні синдроми в гастроентерології.	2	Інформаційна (освітня)
5	Обстеження хворих із захворюваннями ендокринної системи. Основні клінічні синдроми в ендокринології.	2	Інформаційна (освітня)
6	Обстеження хворих із захворюваннями органів сечовивідної системи. Основні клінічні синдроми в нефрології. набряковий синдром. Загальний аналіз сечі	2	Інформаційна (освітня)
Всього лекційних годин		12	

2.2.2. Семінарські заняття- не передбачено

2.2.3 Практичні заняття

№	Назва теми	Кількість	Методи	Форми
---	------------	-----------	--------	-------

з/п		годин	навчання	контролю
1	Введення в клініку внутрішніх хвороб. Методи дослідження хворого. Схема історії хвороби.	2	розповідь-пояснення, демонстрація, дискусія,	Індивідуальне опитування
2	Зовнішній огляд хворого.	2	відеороліки, відеофільми	Індивідуальне опитування
3	Методи дослідження дихальної системи.	2	розповідь-пояснення, демонстрація, дискусія,	Індивідуальне опитування
4	Основні синдроми в пульмонології.	2	відеороліки, відеофільми	Індивідуальне опитування
5	Методи дослідження серцево-судинної системи	2	розповідь-пояснення, демонстрація, дискусія,	Індивідуальне опитування
6	Основні синдроми при захворюваннях серцево-судинної системи.	2	відеороліки, відеофільми	Індивідуальне опитування
7	Методи дослідження органів травлення.	2	розповідь-пояснення, демонстрація, дискусія,	Індивідуальне опитування
8	Основні синдроми в гастроентерології.	2	відеороліки, відеофільми	Індивідуальне опитування
9	Методи дослідження органів сечовиділення.	2	розповідь-пояснення, демонстрація, дискусія,	Індивідуальне опитування
10	Основні синдроми в нефрології.	2	відеороліки, відеофільми	Індивідуальне опитування
11	Методи дослідження органів кровотворення. Загальний аналіз крові.	2	розповідь-пояснення, демонстрація, дискусія,	Індивідуальне опитування
12	Основні синдроми в гематології.	2	відеороліки, відеофільми	Індивідуальне опитування
13	Методи дослідження і семіотика при захворюваннях органів ендокринної системи.	2	розповідь-пояснення, демонстрація, дискусія,	Індивідуальне опитування
14	Основні синдроми в ендокринології	2	відеороліки, відеофільми	Індивідуальне опитування
15	Методи дослідження і семіотика проявів алергії	2	розповідь-пояснення, демонстрація, дискусія,	Індивідуальне опитування
16	Залік	2	-	Індивідуальне опитування
Всього годин		32		

2.2.4 Лабораторні заняття- не передбачено

2.2.5 Самостійна робота

№ з/п	Тема	Години	Методи навчання	Форми контролю
1	Підготовка до практичних занять – теоретична та опрацювання методів фізикального обстеження хворих	20	презентація, навчальні відеоролики	Індивідуальне опитування, виступ на задану тему
	Оволодіння умінням аналізувати:			
	- загальний аналіз крові;	4	презентація, навчальні відеоролики	Індивідуальне опитування, виступ на задану тему
	- загальний аналіз сечі;	4	презентація, навчальні відеоролики	Індивідуальне опитування, виступ на задану тему
	- біохімічний аналіз крові;	4	презентація, навчальні відеоролики	Індивідуальне опитування, виступ на задану тему
	- коагулограмму.	4	презентація, навчальні відеоролики	Індивідуальне опитування, виступ на задану тему
	Курація хворих із написанням фрагменту історії хвороби.	10	презентація, навчальні відеоролики	Індивідуальне опитування, виступ на задану тему
Всього			46	

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ» https://knmu.edu.ua/doc_block_type/instrukcziyi-navchalnogo-proczesu/

Поточний контроль: усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; самоконтроль.

Підсумковий контроль: залік.

3.2. Питання до заліку:

1. Методологічні принципи діагностики внутрішніх захворювань.
2. Основні методи діагностики внутрішніх хвороб.
3. Схема розпитування обстежуваного. Основні структурні частини анамнезу.
4. Послідовність проведення загального огляду хворого.
5. Статичний огляд грудної клітки, діагностичне значення основних симптомів.
6. Динамічний огляд грудної клітки, діагностичне значення основних симптомів.
7. Пальпаторне дослідження грудної клітки: послідовність проведення, клінічне значення основних симптомів.
8. Послідовність проведення порівняльної перкусії легень. Основні перкуторні тони та механізм їх формування.
9. Аускультация легень – визначення основних дихальних шумів, їх якісних та кількісних змін.
10. Аускультация легень – визначення додаткових дихальних шумів, їх класифікація, алгоритм характеристики аускультативної картини легень
11. Основні властивості пульсу, правила та послідовність їх визначення.

12. Дослідження артеріального тиску за методом Короткова,
13. Аускультация серця – серцеві тони, механізм їх формування та зміни за силою і тембром.
14. Додаткові серцеві тони – ритм перепілки та ритм галопу.
15. Аускультация серцевих шумів: класифікація та умови виникнення.
16. Аускультация серцевих шумів: послідовність характеристики, відмінності між органічними та функціональними шумами.
17. Послідовність проведення огляду живота, визначення основних симптомів.
18. Поверхнева пальпація живота: алгоритм проведення та аналізу триманих даних.
19. Теоретичні засади та принципи глибокої методичної ковзної пальпації живота за методом Образцова-Стражеска.
20. Синдром болю в серці: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та Інструментальні методи діагностики.
21. Синдром недостатності кровообігу: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
22. Синдром лівошлунчкової серцевої недостатності: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
23. Синдром правошлунчкової серцевої недостатності: етіології, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики. Синдром судинної недостатності: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
24. Синдром артеріальної гіпертензії: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
25. Ішемічна хвороба серця: основні клінічні прояви та діагностика стенокардії.
26. Ішемічна хвороба серця: основні клінічні прояви та діагностика гострого інфаркту міокарда.
27. Гіпертонічна хвороба: сучасна класифікація, клінічні прояви, діагностика.
28. Симптоматичні артеріальні гіпертензії: класифікація; дані фізикального, інструментального та лабораторного обстеження, які дозволяють запідозрити вторинну артеріальну гіпертензія.
29. Синдром ущільнення легеневої тканини: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
30. Синдром підвищення повітряності легень: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
31. Синдром накопичення рідини в плевральній порожнині: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
32. Синдром накопиченні повітря в плевральній порожнині: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
33. Синдром бронхіальної обструкції: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
34. Бронхіальна астма: класифікація, основні клінічні прояви, діагностика.
35. Емфізема легень: симптоматика, діагностика.
36. Госпітальна та позагоспітальна пневмонії: класифікація, основні клінічні прояви, діагностика.
37. Диспепсичний синдром: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
38. Синдром портальної гіпертензії: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
39. Синдром жовтяниці: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
40. Синдром шлунково-кишкової кровотечі: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
41. Нефротичний синдром: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
42. Сечовий синдром: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та Інструментальні методи діагностики.
43. Синдром гострої ниркової недостатності: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.

44. Синдром хронічної ниркової недостатності: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
45. Хронічний гастрит: класифікація, основні клінічні прояви, діагностика.
46. Виразкова хвороба шлунка та 12-палої кишки: класифікація, основні клінічні прояви, діагностика.
47. Гепатити: сучасна класифікація, основні клінічні прояви, діагностика.
48. Цирози печінки: класифікація, основні клінічні прояви, діагностика.
49. Гострий та хронічний гломерулонефрит: класифікація, основні клінічні прояви, діагностика.
50. Анемічний синдром; етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
51. Гіперпластичний синдром при хворобах органів кровотворення: етіологія, патогенез, клінічні, лабораторні та інструментальні методи діагностики.
52. Геморагічні синдроми: класифікація, патогенез, клінічні та лабораторні методи діагностики.
53. Анемії: класифікація, основні синдроми.
54. Залізодефіцитна анемія: патогенез, клінічні прояви, лабораторні критерії.
55. В12–фолієводефіцитна анемія: патогенез, клінічні прояви, лабораторні критерії.
56. Хронічні лейкози: основні синдроми, картина крові.
57. Цукровий діабет: класифікація, основні симптоми та синдроми, лабораторна діагностика.

Перелік практичних навичок до проведення заліку

1. Провести у хворого збір скарг, анамнез хвороби та життя.
2. Провести загальний огляд (стан хворого, описати шкіру, видимі слизові, підшкірну клітковину, кістки, м'язи, суглоби), огляд голови та шиї.
3. Провести порівняльну та топографічну перкусію легень, визначити екскурсію легеневого краю.
4. Провести аускультацию основних та додаткових дихальних шумів.
5. Провести огляд передсерцевої ділянки, визначити ознаки верхівкового поштовху
6. Визначити межі відносної та абсолютної серцевої тупості.
7. Аускультация серця. Нормальна мелодія та її зміни, серцеві шуми
8. Провести дослідження артеріального пульсу та артеріального тиску.
9. Провести огляд живота, поверхневу та глибоку пальпацію живота.

3.3. Контрольні питання

1. Спостереження за хворим (розпитування, фізикальне обстеження, оцінка результатів інструментальних та лабораторних обстежень) із патологією серцево-судинної системи із написанням історії хвороби та представленням клінічного випадку на практичному занятті
  2. Спостереження за хворим (розпитування, фізикальне обстеження, оцінка результатів інструментальних та лабораторних обстежень) із патологією бронхо-легеневої системи із написанням історії хвороби та представленням клінічного випадку на практичному занятті
  3. Спостереження за хворим (розпитування, фізикальне обстеження, оцінка результатів інструментальних та лабораторних обстежень) із патологією травної системи із написанням історії хвороби та представленням клінічного випадку на практичному занятті
  4. Спостереження за хворим (розпитування, фізикальне обстеження, оцінка результатів інструментальних та лабораторних обстежень) із патологією сечовивідної системи із написанням історії хвороби та представленням клінічного випадку на практичному занятті
  5. Спостереження за хворим (розпитування, фізикальне обстеження, оцінка результатів інструментальних та лабораторних обстежень) із патологією ендокринної системи із написанням історії хвороби та представленням клінічного випадку на практичному занятті
  6. Спостереження за хворим (розпитування, фізикальне обстеження, оцінка результатів інструментальних та лабораторних обстежень) із патологією кровотворної системи із написанням історії хвороби та представленням клінічного випадку на практичному занятті
- Здобувач вищої освіти самостійно обирає те захворювання, за яким він проводитиме курацію (розпитування, обстеження) пацієнта.

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

За бажанням здобувача вищої освіти під час вивчення відповідних тем він може виконувати

індивідуальну роботу, яка проводиться в позаурочний час та при успішному її виконанні додатково оцінюється викладачем.

Орієнтовний перелік індивідуальних завдань:

1. Проведення розпитування показового хворого, його загального огляду та огляду голови, шії, кінцівок із виділенням основних симптомів та синдромів захворювання.
2. Проведення досліджень функції зовнішнього дихання у показових хворих, обробка отриманих даних та доповідь на занятті
3. Реєстрація ЕКГ, участь у проведенні інструментальних досліджень серцево-судинної системи у показових хворих з обробкою даних та доповіддю на занятті
4. Проведення фізикального та інструментального обстеження показового хворого із підготовкою огляду наукової літератури щодо досліджуваного випадку
5. Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення про сучасні методи обстеження хворих у клініці внутрішніх хвороб
6. Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення про особливості синдромної діагностики захворювання із типовим перебігом, обраного за бажанням студента

3.5. Правила оскарження оцінки

Згідного загальних положень та наказів ХНМУ

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Практичні заняття проводяться за навчальним розкладом

Вимоги дисципліни: (система вимог та правил, які викладач пред'являє до здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни) загальноприйняті вимоги щодо складання заліку в ХНМУ

Відвідування занять та поведінка: студент допускається на практичне заняття при наявності медичної форми та змінного взуття; студент має відвідати всі практичні заняття з отриманням позитивної оцінки;

Використання електронних гаджетів: не заперечується при підготовці до занять і під час занять (презентації, відеоролики тощо)

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами: гнучка.

Рекомендації щодо успішного складання дисципліни: відсутність академічної заборгованості і наявність позитивних оцінок з кожної теми.

Заохочення та стягнення. Студент може отримати додаткові бали (не більше 10), у разі виконання додаткових завдань (написання тез, статті або підготовка доповіді на науково-практичну конференцію, участь у конкурсах студентських наукових робіт, плідна праця в студентському науковому гуртку і т.д), використовуючи допомогу викладача.

Техніка безпеки: згідно правил техніки безпеки.

Порядок інформування про зміни у силабусі: згідно регламентуючих документів навчального закладу.

Ліквідація заборгованості.

– *пропущене заняття* студент може відпрацювати своєму або черговому викладачу у вільний від академічного навантаження час, без оформлення дозволу з деканату (лише протягом місяця з дня пропуску), шляхом співбесіди;

– *незадовільну оцінку* студент може відпрацювати своєму або черговому викладачу улюбий час, без оформлення дозволу з деканату, шляхом співбесіди.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ
https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / Ю.І. Децик, О.Г. Яворський, Є.М. Нейко та ін.; за ред. О.Г. Яворського. – 6-е вид., випр. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2020. – 552 с. + 12 с. кольор. вкл
2. Методика обстеження терапевтичного хворого: навч. посіб. / С.М.Андрейчин, Н.А.Бількевич, Т.Ю.Чернець. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2021. – 276 с.
3. О.М. Ковальова, Т.В. Ащеулова «Пропедевтика внутрішньої медицини» Частина 1. Діагностика. Підручник з грифом МОН, МОЗ .– Вінниця: Нова книга. – 2017. – 424с. (англійською мовою).
4. Ковальова О.М., Шаповалова С.О., Нижегородцева О.О. «Пропедевтика внутрішньої медицини» Частина 2. Синдроми та хвороби. Підручник з грифом МОН, МОЗ .– Вінниця: Нова книга. – 2017. – 264с. (англійською мовою).

Допоміжна

1. Практикум з пропедевтики внутрішньої медицини. Частина 1. Основні методи обстеження хворих у клініці внутрішніх хвороб / упоряд.: Т. В. Ащеулова, Т. М. Амбросова, Н. І. Питецька [та ін.]. – Харків : ХНМУ, 2020. – 72 с.
2. Практикум з пропедевтики внутрішньої медицини. Частина 2. «Симптоми та синдроми захворювань внутрішніх органів». Автори: Т.В. Ащеулова, Г.В. Деміденко, Н.М. Герасимчук, О.А.Кочубей, А.В.Кожем`яка, В.А.Ніколаєва. – 2018. – 57 стор. Мова видання – українська.
3. Practicum in Propedeutics of Internal Medicine. Part 1. Main methods of the patient's examination in internal medicine / comp.: T. V. Ashcheulova, G. V. Demydenko, K. M. Kompaniiets [et all.]. – Kharkiv : KhNMU, 2020. – 64 с.
4. Практикум «Схема історії хвороби». Автори: Т.В. Ащеулова, Н.М. Герасимчук. - 2017. – 16 стор. Мова видання – українська.
5. Історія хвороби. Еталонна модель.. Автори: Т.В. Ащеулова, О.М. Ковальова, Г.В. Деміденко. - 2013. - 90 с.. Мова видання – англійська.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <https://knmu.edu.ua/>
2. <http://repo.knmu.edu.ua/>
3. <http://pim1.kharkov.ua/navchalno-metodichna-direktoriya/spec-likuvalna-sprava/propedevtika-vnutrishnoyi-meditsini/>
4. <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=4981>
5. Кабінет Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>
6. Міністерство освіти і науки України - <http://www.mon.gov.ua>
7. Міністерство охорони здоров'я України - <http://www.moz.gov.ua>
8. Всесвітня організація охорони здоров'я - <http://www.who.int>